

Ion CAZABAN

Îngerul și albastru oceanic

Deși titlul, *Santiago el campeón*, indică, fără îndoială, pe Hemingway și bătrânii săi de neuitat, nici textul – declară limpede autorul, Ștefan Caraman –, nici spectacolul lui Horațiu Mihaiu nu intenționează doar evocarea marelui Ernie sau dramatizarea unora dintre povestirile acestuia. Cu toate că le vom recunoaște prezența aluzivă, fragmentată, interferată de trimiteri la viața scriitorului american și la sfârșitul său liber hotărât, s-a urmărit mai mult decât un colaj de proze dramatice ori un scenariu biografic. Prin integrarea aproape insesizabilă a unor pasaje din Whithman sau Beckett, spectacolul capătă altă deschidere: peste bătrânii hemingwayeni se așează lumina altei semnificații. Aici, după cele văzute pe scenă, ne despărțim de cele dorite de Caraman. Mai importantă pare să fie viziunea acelor bătrâni fără bătrânețe, atât de apropiați celui care i-a cunoscut și a scris despre ei, încât, deseori, se confundă, devin fațetele unei singure personalități cvasisimbolice, motivele aceleiași atitudini mereu nesupuse și lacome de plăceri pământești. Probabil, ca și *Santiago*, Hemingway visa lei – gata să devoreze viața ca pe

Foto Cornel Miftode

Dorina HARANGUȘ și Corneliu Dan BORCIA

o pradă... Relația dintre biografie și imaginație imprimă o notă particulară teatralității spectacolului, fără a-i limita, însă, semnificația. Biografic ar fi momentul de criză al scriitorului aflat în pragul morții. Totuși, mai presus, se arată amurgul *Bărbatului*, sincopa impulsurilor vitale, declinul inevitabil (tragicomic?) al virilității, indiferent de voință și dorință, de vigoarea sentimentelor.

Niciodată, credem, Horațiu Mihaiu n-a montat un spectacol atât de „vorbit”, de abundent verbal, dar l-a controlat compozițional pe toată întinderea lui, imprimându-i, și de astă dată, un anumit mod vizual de elaborare. De la începutul viu, explicabil agitat, totodată insolit, care provoacă publicul, spectacolul oscilează spre oniric, influențat de recente incursiuni suprarealiste ale regizorului. Odată ivit din faldurile fluturânde ale draperiilor albastre, *Santiago, Campionul sau Hemingway* sau (privit generic) *Bărbatul*, va aduce din amintire, va regăsi, va actualiza, va imagina și astfel va decide evoluția întregului spectacol. Așa cum vrea să-și decidă viața, până în ultima clipă. Pe scenă, Corneliu Dan Borcia stabilește regimul emoțional al spectacolului, interpretând cu un calm asumat prin care transpare realitatea lăuntrică, o amărăciune temperată, între mirare lucidă și un fel de melancolie, risipită energic de un cuvânt, de un zâmbet, de un gest surprinzător. Alegând sinuciderea, *Santiago–Hemingway* își oferă răgazul unui spectacol de bilanț. Actorul nu este numai interpretul personajului dublu, dar și al unei supraentități capabile să coreleze amintirile/temele ce intră în jocul aceluia moment dramatic, de amplă semnificație pentru condiția *Bărbatului*. Predomină sentimentul eșecului – fie că este vorba de vitalitatea virilă și orgolioasă, fie de încrederea înșelată și dezamăgirea politică. Nu e simplu, dar Borcia a găsit tonul necesar rolului său, relevând și înglobând, în fluxul partiturii verbale, relații deosebite cu personajele din preajmă (surorile de spital, perfect jucate), cu cele evocate (la fel, de aceleași actrițe) sau cu cele imaginate inspirat de regizorul-scenograf, unind subconștient și transcendent. Așa este *Pestele* (peștele formidabil din *Bătrânul și marea*) care primește alt sens și înfățișarea unui tânăr cu mișcări studiate, urcând acum din subconștient, nu din adâncul oceanului, aducând cu sine imaginea tinereții pierdute. „De ce ești neliniștit?” – îl întreabă *Santiago*, ca pe un *alter ego* regăsit. „Se apropie clipa”, răspunde *Pestele*. Va fi sacrificat sub un giulgiu alb ce se colorează intens de purpura sângelui. Împreună cu el, va fi prezent, la început alunecând imperceptibil, un *Înger* imaculat care, prin tot ce face, este mesagerul tăcut și semnul Marii treceri... Se va contura, într-adevăr, ca un semn alb pe culoarea schimbătoare a fundalului: albastru profund, alb translucid, roșu suav... Dintre obiectele scenografice, vom privi mașina de scris, dincolo de utilitatea sa, ca un element de record cu alt spectacol al lui Horațiu Mihaiu, *Adio, secol XX!*. *Hemingway* se alătură lui *Chaplin* și *Eisenstein* din acea montare de acum câteva stagioni. „M-am născut într-o lume împruțată”, spune personajul titular de acum. *Santiago* poate fi considerat o addenda onirică, dar în ultima instanță, meditativă – cât poți visa meditând și gândi visând.

Teatrul Tineretului Piatra Neamt – Santiago el campeón de Stefan Caraman, cu citate din Ernest Hemingway, Samuel Beckett, Gilles Schlessler, Walt Withman. Regia și scenografia: Horațiu Mihaiu. Concepția muzicală: Virgil Mihaiu. Mișcarea scenică: Julieta Iordache. Distribuția: Corneliu Dan Borcia, Dorina Maria Haranguș, Ecaterina Hâțu, Cezar Antal, Nora Covali. Data premierei: 15 februarie 2003.